

ΚΡΙΤΙΚΗΤης **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ****Ωδές και ωδίνες****ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΟΡΤΩ****Ρένα**

εκδ. Πατάκη, σελ. 220

Στις διακόσιες σελίδες του μυθιστορήματος η Ρένα δεν σταματά να μιλάει για τη ζωή της, ζωή καταδαπανημένη στις κλειστές κάμαρες των πορνείων και στις διάπлатες εκατόμβες αιμοβόρων ιστορικών στιγμών. Μιλάει για χρόνια πυρπολημένα από τη διεκδίκηση μιας απεριφρακτής ελευθερίας, ερεθίζοντας τη συστολή του νεαρού συνομιλητή της, που την ακούει άλαλος, αφανής στο περιθώριο των σελίδων. Εκείνος, όπως και οι αναγνώστες, γνωρίζει από καιρό τα γεγονότα. Έχει διαβάσει άπειρες φορές για τη Μικρασιατική καταστροφή και την Κατοχή. Στην εξιστόρηση της Ρένας αποζητεί την ουσία που διαφεύγει από την ιστοριογραφία, την πυριγενή ύλη του βιώματος, τον αναπαλιό μιας ασπαιρουσας μνήμης.

Νιώθοντας τον χρόνο να τη σπρώχνει στις εσχαιές της αιωνόβιας ύπαρξής της, στο σημείο μηδέν της έσοχτης σιωπής, η Ρένα βιάζεται να αποκαλύψει στον επισκέπτη της τα πάθη και τα πλαντάγματα της ζωής της, τις χειροπέδες που έσπασε για να ενδώσει στο χάλι που η ίδια διάλεξε να τη ρημάξει, τους ολοφυρμούς και τα γέλια που σπάραξαν τον νου και την καρδιά

της. Περισσότερο από οτιδήποτε άλλο η φωνή της είναι μουσική. Η μουσική την οδηγεί στην αγάπη. Στο παλιομοδίτικο ρομάντζο της με τον Μάρκο αντιλαλούν συμρναίκα τραγούδια. Μπορεί να δάνειζε το κορμί της σε άλλους άντρες, αλλά η φωνή της ανήκε μόνο σε εκείνον· «το 'θελε αυτό το μεράκλωμα δικό του και μόνο». Όταν η Ρένα τραγουδούσε, ήταν λες και την έβλεπε «γυμνή και παραδομένη στον σεβντά του μινόρε».

Όταν, πάλι, ο Μάρκος κάθιζε στα όρη και τα βουνά του Εμφυλίου, η Ρένα τον αντάμωνε στα όνειρά της, αποκοιμισμένη από καψούρικα τραγούδια που νανούριζαν τον πόνο. Θα περάσουν χρόνια, αλλά κάποια στιγμή από τη μουσική θα αναθάλει ξανά ο έρωτας. Και τότε θα καταλάβει «πως εκεί που δε φτάνει ο νους, φτάνει πριν από κείνον η καρδιά». Ερωτεύτηκε μια ρεμπέτισσα, γιατί στο γρέζι της φωνής της ξαναζούσε «ένα σωρό παλιούς νταλκάδες». Αργότερα αγά-

πησε έναν αναρχικό των Εξαρχείων, ίσως γιατί στο σπίτι του είχε «ένα ολόκληρο έπιπλο, τρανό σαν βιβλιοθήκη, γεμάτο από πάνω ως κάτω με δίσκους με ό,τι λογιά τραγούδια βάνει ο νους».

Όταν, ωστόσο, οι λύπες έπαψαν να ξημερώνουν σε χαρές, η Ρένα βρέθηκε στον πάτο της μαύρης λίμνης της κατάθλιψης, βυθισμένη σε κάποιο δωμάτιο ενός τρελάδικου, απ' όπου βγήκε χάρη στη μουσική. Με βακτηρία ένα τρανζίστορ επέστρεψε στη ζωή, ανακτώντας το μέλος της φωνής της. Στις τελευταίες σελίδες περιφρονεί με ένα ολόκαρδο γέλιο την εθνική δυστυχία, παρελαύνοντας στη Σταδίου πάνω σε ένα ζωηρόχρωμο άρμα, με ποπ άσματα να τη συνταράζουν σύγχορμη, κυκλωμένη από παιδιά «ελεύθερα απ' τον φόβο», που γιόρταζαν στη διαπασών την αγάπη.

Με δεδομένο το μυθοπλαστικό του ταλέντο, είναι καλό που ο Αύγουστος Κορτώ απομακρύνθηκε (όσο γίνεται να απομακρυνθεί ένας

συγγραφέας) από την αυτοβιογραφία. Συναιρώντας στον ορμητικό, παράφορο λόγο της ηρωίδας του τις εμμονές που κυβερνούν τη γραφή του, φτιάχνει ένα συγκινητικό μελόδραμα. Μολονότι η συγκίνηση είναι αναμφίβολα η πρωτεύουσα μέριμνα των λέξεών του, στο πλόχρωμα της Ρένας ξεχωρίζουν η μιμπτική δεξιοτέτα της γλώσσας του καθώς και η ικανότητά της να δεξιώνεται τη συναισθηματική πλησμονή χωρίς, όμως, να καθιλώνεται στους κλαυθμούς και οδυρμούς του μελό. Ο αβυσσαίος σαρκασμός διασώζει σταθερά τα μελοδράματα του Κορτώ. Όπως λέει η Ρένα, «στη ζωή και το καλό και το κακό της ίδιας κάλπικης δεκάρας όψεις είναι». Σαρωμένη ψυχή τε και σώματι από πανηγυρισμούς και μοιρολόγια, ρημαγμένη από αναφιλητά και τραγούδια, από τα εφήμερα ξεγελάσματα της ευτυχίας, από τις μαγανειές της ζωής που μας κρατούν στη ζωή, η Ρένα ομολογεί περιπαθώς την πίστη της στην κινητήρια δύναμη της ανάσας, τον έρωτα, προασπιζόμενη μια ηθική φιλόξενη, ολάνοιχτη. Μέχρι το τέλος παραμένει αμετανόητη. Έχει «έρωτα με το αύριο», λαχταρά να δει «άλλο ένα χάραμα».

«Κάθε λέξη μου π' ακούς είν' αυτός ο έρωτας ο κερατάς που ανασάινει».

